

Alla människor har rätten till liv, frihet och strävan efter lycka

Flyktingpolitisk rapport från Liberala ungdomsförbundet 08/09

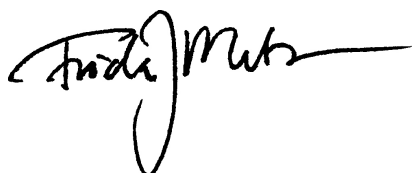
INLEDNING	3
VÄGAR HIT	4
VISUMKRAV.....	4
EXEMPEL PÅ KONSEKVENSER:.....	4
FÖRSÖRJNINGSKRAV OCH DESS ALLVARLIGA BEGRÄNSNINGAR FÖR ASYLSÖKANDE	5
VÄL I SVERIGE	6
SVERIGE HAR FLEST UTVISNINGAR TILL TORTYR	6
DUBLINFÖRORDNINGEN: FÅR DU PRÖVAS HÄR?	7
VILKA FÅR UPPEHÅLLSTILLSTÅND I SVERIGE?	7
INVANDRING TILL SVERIGE	7
HUR MÅNGA ASYLSÖKANDE KOMMER TILL SVERIGE?	7
FLYKTINGAR - UPPEHÅLLSTILLSTÅND	8
ANDELEN FLYKTINGAR AV DEN TOTALA INVANDRINGEN.....	8
ANHÖRIGINVANDRING – TILL INVANDRARE OCH TILL FLYKTINGAR.....	9
MÅNGA ANHÖRIGA ÄR FLYKTINGAR	9
SAMMANFATTNING: HUR MÅNGA ASYLSÖKANDE TAR SVERIGE EMOT?	10
TAR SVERIGE EMOT FLER FLYKTINGAR ÄN ANDRA LÄNDER?	10
VARFÖR ÄR KONVENTIONSSTATUS INTRESSANT?	10
INTE BÄST I VÄRLDEN – ELLER EU.	11
SVENSKT DOMSTOLSFÖRFARANDE	11
BEHOVET AV EN AMNESTI	12
ÄR AMNESTIER NÅGOT OVANLIGT?	12
TIDIGARE AMNESTIER OCH AMNESTILIKNANDE "KOLLEKTIVA" ÅTGÄRDER	12
DEN TILLFÄLLIGA LAGEN	13
PAPPERSLÖSA	13
LIVET SOM PAPPERSLÖS	14
GRUPPEN PAPPERSLÖSA INNEHÅLLER OCKSÅ ANDRA	14
FÖRÄNDRINGSFÖRSLAG	15
PÅ VÄG TILL SVERIGE	15
EU – FORT ELLER FRISTAD?	15
I SVERIGE: MOTTAGANDET & RÄTTSSÄKERHETEN	16
PAPPERSLÖSA.....	18
AVSLUTNING	19
LÄSTIPS:	19

INLEDNING

För några år sedan handlade flyktingpolitik om solidaritet med utsatta människor. Idag vägs samma rättigheter mot integrationspolitik och ekonomiska förhållanden. Internationella konventioner viftas undan av länder som ratificerat dem och FN:s 14:e artikel i deklarationen om de mänskliga rättigheterna, *envar har rätt att i andra länder söka och åtnjuta fristad från förföljelse*, är inte given någonstans. Mitt i globaliseringens frigörelse ser vi samtidigt en uppvaknande nationalism där politisk populism skördar vinster på grund av människors osäkerhet. EU:s diskussion om asylsökande har snabbt blivit en diskussion om illegal invandring, och medlemsländerna har nu till och med börjat diskutera terrorismisstankar mot de illegala. Det EU som inser behovet av att öppna upp gränserna för arbetskraftsinvandring och det EU som stänger gränserna för flyktingar existerar parallellt. Parallellt existerar också det EU som utvisar vettskrämda människor med de delar av EU som hjälper, gömmer och skyddar samma personer.

För oss som lever i fred och frihet är ord om förföljelse och tortyr svårbegripliga. Med en effektiv utvisningspolitik får vi heller aldrig möta dem som hade rätt till trygghet här. Med en ineffektiv process för att få stanna är de vi till slut möter människor som skadats inte bara av flykten, utan även av vägarna för att komma hit. EU skulle vara en fristad, Sverige humant och generöst – ändå är verkligheten långt därifrån. Det vill Liberala ungdomsförbundet lyfta fram i den här rapporten, samtidigt som vi visar att den enda vägen fram är att avskaffa alla visumkrav och öppna för fri invandring. All annan politik diskriminerar och sätter sig över människors fria val. All annan politik har lett till att människor utvisas eller tvingas leva gömda – den reglerade invandringen har alltför många baksidor, proportionaliteten mellan dess nytta och skada är obefintlig, och vi vill inte längre ge förtroende till våra folkvalda att behärska Sveriges gränser.

Flyktingen borde i sig symbolisera de mänskliga rättigheterna, hur hon när hon inte får sin egen stats beskydd ändå har rätt att skyddas av andra länder, eftersom ansvaret för hennes rättigheter utgår från att hon är människa, inget annat. Men hon skyddas inte idag, drömmen faller platt. Mänskliga rättigheter måste värnas av alla, för alla, alltid, för att ha det universella värde vi svurit att skydda. Trots länders fagra ord är den kritik som Liberala ungdomsförbundet lyfter fram i den här åtgärdsrapporten inte liten, begränsad eller teknisk – nej, den kritiserar den mest basala av punkter: Det finns inte ens några lagliga vägar till alla de länder som säger sig värna asylrätten.

Frida Johansson Metso

Förbundsordförande Liberala ungdomsförbundet

VÄGAR HIT

För att lagligt och utan problem ta sig in i Sverige behöver varje resande passera ett antal fysiska och några mer abstrakta hinder. Vi nämner dem kort här för att ge en bakgrund till senare lyfta krav. Att kartlägga dem alla och dess effekter finns det dock inte utrymme eller resurser till här, utan vi hänvisar till vidare läsning.

VISUMKRAV

Du måste befinna dig i EU för att få söka asyl. För att få resa in i EU:s länder krävs att resan har godkänts och du har fått ett visum. Det finns inga visum för att söka asyl, istället söker du exempelvis visum som turist eller för att arbeta. Detta gör att om ditt skäl misstänks vara ett annat – exempelvis att söka asyl – avslås din visumansökan. (Direkt citerat från www.migrationsverket.se, rubriken ”visum”: **Bedömningen av ansökan:** *Du får visum om myndigheten som fattar beslutet – en utlandsmyndighet eller Migrationsverket – bedömer att du kommer att lämna Schengenområdet efter besöket och att syftet med din resa är det som du uppgivit i din ansökan. Om man tror att du egentligen har andra avsikter med ditt besök avslår man din ansökan.*) För att än mer förstärka problemen med visum bör man också betänka hur svårt det är för en person som är förföljd och planerar att fly sitt land att söka upp myndigheter att ansöka om visum hos. För att få visum måste du exempelvis ha ett pass – som utfärdas av myndigheterna i hemlandet. Dessutom kräver visum att du har pengar för ditt uppehälle under resan (EU bedömer ca 40 euro per dag), att du har en adekvat reseförsäkring (försäkringen ska täcka kostnader på minst 30 000 euro och gälla i alla Schengenländer) samt en handläggningsavgift (60 euro). Handläggningstiden är ca två veckor lång men varierar.

EXEMPEL PÅ KONSEKVENSER:

Visumpolitiken är mycket effektiv för att stänga ute människor som flyr hit. Det kanske mest dramatiska och kända användandet av visum var i oktober 1992 när regeringen i Sverige införde visumtvång mot Bosnien, Serbien och Montenegro. Mellan 80 och 95 procent av de asylsökande var kosovoalbaner. Under 1992 kom 59 359 asylsökande från Bosnien, Serbien och Montenegro till Sverige, flyende från brinnande krig. Därefter införs visumkravet. År 1993 lyckades bara 3 339 asylsökande från kriget ta sig hit.

De praktiska omöjligheterna i att skaffa visum är givetvis en bidragande orsak till att över 90 procent av alla dem som söker uppehållstillstånd som flyktingar inte har visum. Visumkravet har alltså inte hindrat dem från att komma hit, även om det försvårat resan och gjort så att många andra inte lyckats. Om visumkravet inte fanns skulle resan inte bara vara säkrare, fler skulle också kunna göra den. Många som inte har kontakter med smugglare, eller pengar för att exempelvis köpa falska pass, kommer aldrig till våra asylsystem och finns aldrig med i debatten. Men problemet med visum är framför allt principiellt: Visumkrav finns för att reglera invandring. Asylsökande får vi dock inte försöka reglera. Ändå är det vad vi gör.

Idag kräver vi inte visum av medborgare inom EU, USA eller Australien. **Däremot kräver vi visum av följande 137 länder:**¹

¹ <http://www.regeringen.se/sb/d/11660>

Afghanistan Albanien Algeriet Angola Antigua och Barbuda Armenien Azerbajdzjan Bahamas Bahrain Bangladesh Barbados Belize Benin Bhutan Bolivia (sedan 2007) Bosnien och Hercegovina Botswana Burkina Faso Burma Burundi Centralafrikanska republiken Colombia Demokratiska republiken Kongo Djibouti Dominica Dominikanska republiken Ecuador (sedan 2003) Egypten Ekvatorialguinea Elfenbenskusten Eritrea Etiopien Fiji Filippinerna Förbundsrepubliken Jugoslavien (Serbien och Montenegro) Förenade Arabemiraten F.d. jugoslaviska republiken Makedonien Gabon Gambia Georgien Ghana Grenada Guinea Guinea-Bissau Guyana Haiti Indien Indonesien Irak Iran Jamaica Jordanien Kambodja Kamerun Kap Verde Kazakstan Kenya Kina Kirgizistan Kiribati Komorerna Kongo Kuba Kuwait Laos Lesotho Libanon Liberia Libyen Madagaskar Malawi Maldiverna Mali Marocko Marshallöarna Mauretanien Mauritius Mikronesien Moçambique Moldova Mongoliet Namibia Nauru Nepal Niger Nigeria Nordkorea Nordmarianerna Oman Pakistan Palau Palestinska myndigheten Papua Nya Guinea Peru Qatar Rwanda Ryssland Saint Kitts och Nevis Saint Lucia Saint Vincent Salomonöarna Samoa São Tomé och Príncipe Saudiarabien Senegal Seychellerna Sierra Leone Somalia Sri Lanka Sudan Surinam Swaziland Sydafrika Syrien Tadzjikistan Taiwan Tanzania Tchad Thailand Togo Tonga Trinidad-Tobago Tunisien Turkiet Turkmenistan Tuvalu Uganda Ukraina Uzbekistan Vanuatu Vietnam Vitryssland Yemen Zambia Zimbabwe Östtimor.

Förutom visumtvånget är **transportörsansvaret** ett stort hinder. Visumtvånget och transportörsansvaret bygger tillsammans de s k Schengenmurarna. Schengenmurarna försvaras av en rad olika kontrollsystem, bland annat FRONTEX, VIS (Visa information System) och RABIT (Rapid Border Interventions Teams). Lägg därtill problem med språk och kostnader samt huvudproblemet, att ta sig ur landet du är förföljd i, så är det uppenbart för var och en att flykten inte är enkel och att vi som ska tjäna som fristad dessutom har försvårat den väsentligt. Idag finns en laglig väg in², att söka som anhörig, och givetvis de olagliga vägarna in – att komma utan visum på egen hand eller med en flyktingsmugglare som hjälp.

Hur många som kommer till Sverige som **anhöriginvandrare** kommer redogöras för senare i bakgrundsdelen till rapporten. Här vill vi enbart kort ge en kommentar till den svenska debatt som just nu handlar om att kunna begränsa anhöriginvandringen. Många anhöriga till flyktingar är själva flyktingar. Delvis kan det vara det direkt: Familjen är utsatt men bara en person, vanligtvis den mest tåliga i familjen, utsätter sig för den farliga och långa resan till trygghet – resten av familjen kan sedan komma lagligt genom att söka familjeanknytning till den första personen. Delvis kan resten av familjen vara indirekta flyktingar: om en person i familjen är förföljd och flyr är det inte ovanligt att förföljarna går över till att trakassera och hota den kvarvarande familjen, som därmed blir flyktingar. Därtill finns förstås de som skiljs åt när en familjemedlem tvingas fly – en maka/make eller ett barn som lämnats kvar att klara sig själv.

FÖRSÖRJNINGSKRAV OCH DESS ALLVARLIGA BEGRÄNSNINGAR FÖR ASYLSÖKANDE

Just nu när denna rapport skrivs diskuterar regeringen att införa ett försörjningskrav gentemot anhöriga som innebär att anknytningspersonen i Sverige måste ha jobb och bostad innan familjen får komma efter. Förslaget som ligger undantar flyktingar enligt Genèvekonventionen och – i en vag skrivelse – vissa med övriga skyddsskäl. De som får stanna av synnerligen

² Det finns ett annat sätt att få komma till 6 av EU:s länder, däribland Sverige – att bli utvald som kvotflykting av UNHCR. Detta innebär dock inte någon lättnad för dem som försöker ta sig in i EU på egen hand.

ömmande omständigheter³ undantas inte, utan är möjligtvis just den grupp som lagen kommer slå mot. Det är mycket underligt att vissa skyddsskäl, och skäl för flykt, ska vara mer viktiga än andra när det gäller familjers rätt till återförening. Men bortsett från denna principiella problematik kvarstår fakta: Om dörren för anhöriginvandring stängs för dem som är anhöriga till dem som fått stanna av synnerligen ömmande omständigheter eller vissa skyddsbehövande i övrigt, eller möjligheten fördröjs (möjligheten för en flykting att komma in på bostads- och arbetsmarknaden måste beräknas ta ett par år, speciellt i lågkonjunktur) innebär det att den enda lagliga vägen till Sverige blockeras eller att möjligheten fördröjs rejält – och för en person med flyktbehov är möjligheten att vänta ett par år sällan reell. Murarna runt EU cementeras högre.

Vi vill också kommentera **flyktingsmugglarens** roll. Vi ser inte sällan katastrofer när människor smugglas på livsfarliga sätt in i EU, och vi ser också fruktansvärda utnyttjanden med höga priser eller krav på att arbeta av summan väl framme i EU, vilket sker under olagliga och inte sällan livegna förhållanden. Likväl behöver vi ge oss själva en tankeställare när personer som fått uppehållstillstånd i Sverige demonstrerar mot domar mot människosmugglare, dvs när ”offren” demonstrerar mot att ”förövaren” straffas. Flyktingsmugglarna är i många fall flyktingarnas enda väg till trygghet. Vår utestängande politik har skapat behovet av smugglare. När vi sedan dömer dem i Sverige bör vi vara ärliga nog att inse att vi dömer dem för att de kringgått vår reglerade invandring, det är offret när Sverige dömer, inte de som köpt hans eller hennes tjänster – hur illa de än kan ha råkat. Vill vi avskaffa lidandet smugglingen innebär bör vi avskaffa smugglarens marknad: öppna en laglig väg in i EU.

Detta är bara flykten till EU, den som bara de med pengar och kontakter kan göra. Processen för att bevisa att du har rätt till trygghet har inte ens börjat.

VÄL I SVERIGE

SVERIGE HAR FLEST UTVISNINGAR TILL TORTYR

Innan vi ger en bakgrundstext om svenskt flyktingmottagande vill vi först uppmärksamma läsaren på hur dåligt detta fungerat hittills. Liberala ungdomsförbundet inrättade för ett par år sedan Liberala Flyktingfonden, som samlar in och ger pengar till gömda flyktingar i Sverige, personer som prövats men fått avslag. Genom deras historier har vi sett hur det svenska systemet misshandlat människor och velat utvisa personer som helt uppenbart behöver trygghet⁴. Vi vet att människor avvisas trots skyddsskäl. Men eftersom vi inte ber någon lita på anekdotiska bevis hänvisar vi hellre till de granskningar som görs av svenska system. Dessa är tyvärr mycket få, men att den tidigare rättsordningen byttes ut mot den nuvarande måste anses som att riksdagen själv underkände förfarandet. Även internationellt har Sverige blivit uppmärksammat. FN:s kommitté mot tortyr har 74 länder som undertecknare. (Här lyder bland annat artikel 3: ”*Ingen konventionsstat skall utvisa, återföra eller utlämna en person till en annan stat, i vilken det finns grundad anledning att tro att han skulle vara i fara för att utsättas*”).

³ Se avsnittet ”*Vilka får stanna i Sverige?*”

⁴ Mer om de gömdas situation i avsnittet ”*De papperslösa*”

för tortyr.”) 60 av dem har gett personer rätt att klaga hos kommittén om landet på ett eller annat sätt bidrar till tortyr. Sverige har till dags dato ledningen över samtliga 60 länder, med 12 fällningar. Den elfte fällningen är den mest kända, utvisningen den 18 december 2001 till Egypten. Den tolfte fällningen gällde en ung rwandisk mamma som skulle utvisas trots att hon tidigare utsatts för grova övergrepp och fängslats av politiska skäl. Övriga domar har gällt kurder från Turkiet, en kvinna från Iran som riskerade stening samt flera övriga fall gällande Iran, politiskt aktiva i Tunisien och Bangladesh, en kvinna som utsatts för tortyr i Zaire etc. Vi kan konstatera att många av domarna har skett efter år 2000 och alltså är att bedöma som moderna. Vi kan också jämföra med andra länder – Sverige har höga siffror jämfört med Schweiz som bara fällts i tre fall, Kanada har bara fällts två gånger, Frankrike har endast fällts i ett fall.

DUBLINFÖRORDNINGEN: FÅR DU PRÖVAS HÄR?

Det är först när du kommer till Sverige som du kan söka asyl. (Till skillnad från exempelvis om du är arbetskraftsinvandrare – då måste istället du söka från ditt hemland.) Om du passerat ett annat europeiskt land på vägen till Sverige kan du komma att hanteras som ett så kallat Dublinärende, dvs att Sverige kan neka att pröva dina asylskäl och istället skicka tillbaka dig till det landet. Dublinförordningen bygger på principen att ingen ska ha rätt att söka asyl i mer än ett europeiskt land, detta för att förhindra så kallad ”asylshopping”. Om de europeiska länderna hade samma asylprocess och flyktingdefinition skulle detta vara rimligt, idag är det förståeligt om man vill välja vilket land man ska prövas i. Därtill innebär Dublinförordningen ofta olyckliga splittringar av familjer som kommer till olika europeiska länder och sedan får leva åtskilda – och kanske får helt olika beslut – i flera år under prövningen. Man kan också tänka sig att integrationsprocessen skulle gå smidigare om flyktingen fick välja vilket land han eller hon ville prövas i, exempelvis på grund av familjeskäl eller kanske på grund av språkkunskaper.

VILKA FÅR UPPEHÅLLSTILLSTÅND I SVERIGE?

INVANDRING TILL SVERIGE

Inledningsvis är det nödvändigt att understryka att antalet invandrare vida överstiger antalet flyktingar. Sammanlagt fick 90 021 personer uppehållstillstånd i Sverige 2008. (Observera att detta inte är hur många som kom till Sverige, utan hur många som har fått uppehållstillstånd av Migrationsverket det året.) 25 699 personer fick uppehållstillstånd pga arbete eller studier och 19 398 använde sig av den fria rörligheten inom EU/EES-området.

HUR MÅNGA ASYLSÖKANDE KOMMER TILL SVERIGE?

Det är inte enkelt att, genom att följa Migrationsverkets statistik, se hur många av de asylsökande som får uppehållstillstånd varje år. Asylprocessen tar vanligtvis många år, så antalet asylsökande ett år återfinns sällan i statistiken för antalet beviljade uppehållstillstånd nästa år. Det ger en mer rättvisande bild att dela upp sökstatistiken i trender för hur många som söker asyl och hur många som får stanna. Just nu är trenden för antalet som söker uppehållstillstånd nedåtgående efter en tids ökade ansökningar, främst i samband med Irakkriget. År 2005 är antalet asylsökande 17 530 personer, året därpå 24 322 och en peak år

2007 med 36 207 asylsökande. 2008 hade antalet minskat igen, 24 353 personer. Fram till mars 2009 hade 5 117 personer ansökt om asyl.

FLYKTINGAR - UPPEHÅLLSTILLSTÅND

Sammanlagt fick 11 237 personer uppehållstillstånd på grund av flyktingskäl och till flyktingskäl kopplade orsaker år 2008. Av dem fick enbart 1934 personer uppehållstillstånd enligt Genèvekonventionen, s k konventionsflyktingar, dvs 2 procent av samtliga 90 021 personer som fick uppehållstillstånd 2008. 2 209 personer fick komma hit som kvotflyktingar, reglerat i internationella överenskommelser. 5 278 personer fick stanna av övriga skyddsskäl (personer som har starka skäl att vara rädd för till exempel dödsstraff eller tortyr eller behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller en miljökatastrof i sitt hemland⁵) och 1 572 personer fick stanna pga synnerligen ömmande omständigheter (exempelvis sjukdom som gör utvisningen omöjlig).

Trenden för flyktingmottagandet det senaste 20 åren skiljer sig stort. Av de asylsökande som fick sina ärenden behandlade av Migrationsverket på 80-talet fick mer än 70 procent uppehållstillstånd redan i första instans. På 90-talet fick omkring 50 procent ja direkt. Restriktiviteten slår till under 2000-talet:

År 2000: 41 procent.

År 2001: 27 procent.

År 2002: 20 procent.

År 2003: 15 procent.

År 2004: 10 procent.

År 2005 hade det stabiliserat sig och 13 procent av de asylsökande fick ja i första instans. Samtidigt ökar antalet asylsökande, men andelen avslag ökar snabbare.

Den största, dramatiska, förändringen skedde 2006. Då fick 42 procent uppehållstillstånd i första instans, och 2007 var det 48 procent. Det berodde på den nya lagen⁶. Men bara 24 procent av de sökande fick uppehållstillstånd i första instans år 2008 – en halvering efter nya förhållningssätt mot exempelvis irakier.

ANDELEN FLYKTINGAR AV DEN TOTALA INVANDRINGEN

År 2006 ökade antalet flyktingar som fick uppehållstillstånd rejält, från 8 859 året innan (av totalt 62 463 uppehållstillstånd) till 25 096 personer (av totalt 86 436). Ökningen bestod framför allt av dem som fick stanna enligt den tillfälliga lagen⁷, 14 823 personer (2 510 året innan då processen precis startat), samt skyddsbehövande (från 1 174 året innan till 3 728 personer år 2006). 2007 går det totala antalet asylsökande som får uppehållstillstånd som flyktingar ner igen då prövningarna enligt den tillfälliga lagen är avslutade. Från 2006 års 25 096 asyluppehållstillstånd får år 2007 enbart 18 414 (av totalt 86 436) uppehållstillstånd, till

⁵ www.migrationsverket.se "Vem är skyddsbehövande?"

⁶ Se bakgrundsavsnittet "Svensk domstolsförfarande"

⁷ Se bakgrundsavsnittet "Den tillfälliga lagen".

2008 års 11 237 personer (av totalt 90 021). Mellan 2007 och 2008 innebär det en minskning på 39 procent.⁸

Märkbart är att även om andelen uppehållstillstånd för asylsökande ökade under åren då den tillfälliga lagen var verksam, så ökade också invandringen totalt, framför allt bland studerande och arbetande. (Exempelvis gavs 13 588 uppehållstillstånd av dessa skäl 2006 och 25 699 dito år 2008. Bara mellan 2007 och 2008 ökade denna kategori med 37 procent.)

De förändringar vi kan se under 2000-talets början kan direkt förklaras med Irakkriget och den tillfälliga lagen. Då båda skälen är tillfälliga säger det mycket litet om flyktingpolitiken i framtiden.

ANHÖRIGINVANDRING – TILL INVANDRARE OCH TILL FLYKTINGAR

Merparten av de som fick uppehållstillstånd i Sverige år 2008 var personer med anknytning till personer som bor i Sverige, 33 687 personer, så kallade anhöriginvandrare. Merparten av dem är anhöriga till personer från EU/EES-området, bara en tredjedel av de anhöriga var anhöriga till flyktingar.

Man bör vara medveten om att andelen anhöriga till flyktingar bland de som får anhöriguppehållstillstånd har ökat, framför allt i samband med Irakkriget. Om vi jämför med år 2005 var exempelvis andelen anhöriga till flyktingar enbart 2 004 personer, av 22 713 anhöriginvandrare och 62 463 uppehållstillstånd totalt, dvs. ca 9 procent av anhöriginvandrarna och ca 3 procent av antalet uppehållstillstånd.⁹ Detta är ett historiskt mer vanligt förhållande, att ca 10 procent av de anhöriga är anhöriga till flyktingar.

Irakflyktingarna innebar ett trendbrott för behovet av anhöriginvandring. 2006 ökade antalet till 3 799 personer med anknytning till en flykting, av totalt 27 291 anhöriginvandrare, dvs. ca 14 procent av anhöriginvandrarna och 4,4 procent av samtliga 2006 års 86 436 uppehållstillstånd. 2007 ökade antalet ytterligare, 7 691 av 29 515 personer, dvs. 26 procent av anhöriginvandrarna, eftersom en ovanligt stor del av irakierna lämnade sina familjer och kom ensamma, och därefter sökte familjen på anhöriganknytning och kom efter. Men 2007 års ökning av flyktinganhöriga innebär ändå bara 9 procent av 2007 års totala antal uppehållstillstånd, 86 095 personer. Samma år började antalet som fick uppehållstillstånd av flyktingskäl minska igen.

MÅNGA ANHÖRIGA ÄR FLYKTINGAR

Det är viktigt att understryka att många personer som kommer som anhöriga till flyktingar själva är flyktingar. Det är inte helt ovanligt att en familj splittras i flykten, exempelvis genom att skicka en familjemedlem på de farliga och dyra resorna med flyktingsmugglarna, för att sedan efter att personen fått uppehållstillstånd, söka om återförening. Det behöver förstås inte innebära att de har mindre flyktskäl än personen som gav sig iväg med flyktingsmugglarna. Därtill är det inte helt ovanligt att familjer trakasseras efter att personen med flyktingskäl lämnat landet, och därmed själva blir så utsatta att de tvingas att lämna landet.

⁸ Migrationsverkets egen statistik från 2008, www.migrationsverket.se/swedish/statistik/tillstand.html

⁹ Man räknas som anhörig till flykting om man kommer inom två år efter att den i familjen som ursprungligen sökt asyl fått sitt uppehållstillstånd.

SAMMANFATTNING: HUR MÅNGA ASYLSÖKANDE TAR SVERIGE EMOT?

Det som i debatten 2008 kallades massinvandring är alltså i själva verket 90 021 personer varav en majoritet kommer från övriga EU – fransmän, finnar, spanjorer, engelsmän. Det generösa Sveriges mottagande av flyktingar uppgår till ungefär 13 procent av alla dem som beviljas uppehållstillstånd, 11 237 personer – en minskning med 39 procent från året innan. Enbart 2 procent (1932 personer) bedömdes vara konventionsflyktingar. (De som i debatten felaktigt benämns ”riktiga flyktingar” av dem som inte anser flykt undan exv. inre väpnad konflikt är ett riktigt flyktingskäl.)

TAR SVERIGE EMOT FLER FLYKTINGAR ÄN ANDRA LÄNDER?

Låt oss konstatera att Sverige är ett av de länder i EU som i minst utsträckning ger flyktingar skydd enligt den starkaste skyddskategorin, Genèvekonventionsflyktingar. Siffror från år 2005 visar exempelvis att vårt grannland Danmark, som inte direkt är känt för ett generöst sinnelag mot flyktingar, fattade 1089 beslut angående afghaner (jämför med Sveriges 687 beslut). Av dessa fick 89,1 procent uppehållstillstånd i Danmark, 86,8 procent uppehållstillstånd i Sverige – men av dem fick 80,6 procent flyktingstatus i Danmark – att jämföra med att 4,8 procent av dem fick flyktingstatus i Sverige. Trenden gäller flera flyktinggrupper. När det gäller Irakflyktingarna, där svenskt mottagande utmärkt sig, är det mycket få som får stanna som konventionsflyktingar även om fler än i andra europeiska länder får stanna totalt. (Sverige gav uppehållstillstånd som konventionsflyktingar enbart till 1,7 procent av irakierna 2007. Motsvarande siffra för Österrike är 60,1 procent, Belgien 30,1 procent, Tyskland 63,4 procent, Nederländerna 11,7 procent, Norge 5,9 procent och Storbritannien 60,9 procent.)

Andelen som efter slutlig prövning får konventionsstatus av de asylsökande i Sverige har legat på en mycket låg nivå åtminstone sedan 1992, omkring 2 procent av samtliga som beviljats uppehållstillstånd. År 2005 fick enbart 790 personer av 62 463 personer stanna enligt Genèvekonventionen, vilket motsvarar 1,3 procent. 2006 var siffran 963 personer av totalt 86 436, dvs 1,1 procent och 2007 alltså 2 procent.

VARFÖR ÄR KONVENTIONSSTATUS INTRESSANT?

Att belysa att Sverige inte är det land som är mest generöst med att erkänna konventionsflyktingar har flera syften. Delvis benämns dessa konventionsflyktingar ofta som de ”riktiga” flyktingarna i svensk debatt. Detta är dumheter, alla som får uppehållstillstånd som asylsökande är erkända flyktingar. Man bör alltså reagera på de grupper som säger att de bara vill värna rättigheter för de som verkligen är flyktingar och hänvisar till Genèvekonventionen. Delvis är konventionen vid det här laget ganska gammal och flyktingskäl förändras, delvis är konventionen ett internationellt regelverk för ländernas minsta möjliga skyldighet och svensk lag är det som rimligtvis borde återopnas i debatten. Men konventionsstatusen är också viktig att hålla reda på eftersom Sveriges stränga konventionstolkningar innebär att det finns utrymme för förbättringar i att slå vakt om flyktingarnas skydds rätt. När EU skapar en gemensam

asylpolitik behöver en gemensam definition av konventionsflyktingarna alltså inte innebära att färre får stanna.

INTE BÄST I VÄRLDEN – ELLER EU.

Bortsett från av vilka anledningar personer får stanna i Sverige, tar vi inte emot och låter många fler stanna? Som alltid beror svaret på vad man jämför med. Vilka länder tar emot flest flyktingar i världen? 2007 toppades listan av Pakistan, Syrien, Iran, Tyskland, Jordanien, Tanzania, Kina, Storbritannien, Chad och USA. I förhållande till BNP såg listan något annorlunda ut: Sudan, Etiopien, Nepal, Kenya, Chad, Uganda, Syrien, Tanzania, Kongo, Pakistan. Även om vi enbart tittar på de industrialiserade länderna ligger Sverige ändå långt ifrån toppen. I förhållande till BNP leder exempelvis Frankrike, USA, Storbritannien, Tyskland och Kanada.

Världsdelarnas förhållande till vem som tar ansvar för flest asylsökande ger inte heller Europa en förstaplats.

Världsdel	Antal asylsökande 2007
Asia and Pacific	3 ,825,200
Middle East and North Africa	2 ,721,600
Total Africa	2 ,271,200
Europe	1 ,585,600
Americas	987,500 ¹⁰

SVENSKT DOMSTOLSFÖRFARANDE

Asylsökande som kommer till Sverige kan ansöka om asyl vid gränsen eller på någon av Migrationsverkets ansökningsenheter i Stockholm, Göteborg och Malmö. Ärendet prövas först av Migrationsverket. Om beslutet blir negativt kan du överklaga till migrationsdomstolen, någon av länsrätterna i Stockholm, Göteborg eller Malmö. Om beslutet blir negativt även här kan man, om man får prövningstillstånd (frågan anses principiellt viktig) få ett beslut av kammarrätten i Stockholm, den s k Migrationsöverdomstolen. Efter ett nej i Migrationsöverdomstolen kan beslutet inte överklagas igen, men om omständigheterna förändras kan man begära att Migrationsverket gör en prövning av verkställighetshinder (exempelvis om nya oroligheter brutit ut i hemlandet).

Den sista mars 2006 infördes dagens processordning och den betraktas av många som en förbättring i jämförelse med tidigare regelverk. I skrivande stund pågår en utvärdering av den nya lagen och hur den har tolkats av Migrationsverk och Migrationsdomstolar. Detta, samt brister i processordningen, tas upp i rapporten i sista avsnittet ”Förändringsförslag” under rubriken *I Sverige: mottagandet & rättssäkerheten*. Till bakgrundsbeskrivningen vill vi dock bifoga information om den rörelse som kallades Flyktingamnesti 2005 samt Den tillfälliga lagen som i stor utsträckning påverkat bilden av svenskt flyktingmottagande.

¹⁰ UNHCR Statistical Yearbook 2007, sid 25

BEHOVET AV EN AMNESTI

1992 inrättades den s k Utlänningsnämnden för att ta hand om överklagade asylärenden, något som tidigare varit regeringens uppgift. Bristen på rättssäkerhet för den asylsökande kritiserades redan från början. 1997 tillsattes NIPU-utredningen (Ny instans- och processordning i utlänningsärenden). 1999 presenterade NIPU sitt förslag – men förslaget väckte hård kritik och ännu en utredning tillsattes som var klar år 2000. Två år senare lade regeringen ett lagförslag enligt NIPU. Då sade lagrådet blankt nej, med motiveringen att Utlänningslagen är så luddig beträffande vilka som ska få uppehållstillstånd, särskilt av humanitära skäl, att domstolar inte kan använda den. Därför tillsattes en parlamentarisk kommitté för att se över utlänningslagen. 2004 var kommittén klar.

Den 14 september 2005 lades Utlänningsnämnden ner av riksdagen efter tretton års kritik. Men kvar fanns de många människor som prövats och fått avslag men vägrat avvisning, uppskattningsvis 10 000 personer som levde gömda i Sverige efter utvisningsbeslut, och lika många som inte kunnat utvisas (irakier, somalier, statslösa palestinier m fl). En fempartimotion (fp, kd, c, v, mp) krävde amnesti för alla (beräknat ca 30 000 personer) som kommit till Sverige före 31 december 2004 och var kvar i Sverige i december 2005.

Motionen var en del av den rörelse som kallade sig Flyktingamnesti 2005 som startade i och med att ärkebiskopen och Sveriges Kristna Råd lanserat det så kallade Påskuppropet i den 10 mars 2005. 157 251 personer och 64 organisationer samt 25 medlemskyrkor och tre observatörer ställde sig bakom uppropet. Namninsamlingen överlämnades till regeringen vid en manifestation den 16 maj 2005.

ÄR AMNESTIER NÅGOT OVANLIGT?

Under debatten om amnesti lät det som att det aldrig gjorts tidigare och att konsekvenserna skulle vara oerhörda. Vad som då inte nämndes är att amnestier ges ofta i Europa – i Spanien är det en vanlig åtgärd för att minska antalet illegala arbetare, och där berör amnestierna hundratusentals personer (senast år 2005 ca 650 000 personer). Men även i Sverige har vi gett amnesti för personer som väntat mycket länge på besked eller varit särskilt utsatta.

TIDIGARE AMNESTIER OCH AMNESTILIKNANDE "KOLLEKTIVA" ÅTGÄRDER

Fram till 1991 fanns maxväntetider för asylsökande – när prövningen överträtt detta fick personen uppehållstillstånd av humanitära skäl eftersom man ansåg att det är mycket prövande att vänta på beslut. Detta avskaffades, men ersattes av att regeringen utfärdade en amnesti för skolbarn – barnfamiljer som hunnit skapa en anknytning till Sverige, minst tre terminer i svensk skola, skulle automatiskt få amnesti. Den borgerliga regeringen utfärdade sedan Barnförordningen - alla barn som sökt asyl före den första januari 1993 skulle beviljas uppehållstillstånd. Detta gällde även barnfamiljer som gömt sig. Det är uppenbart att år 2005 fanns det inga spår av de tankar som fanns i början på 1990-talet: att barn inte ska ryckas upp från sitt hem, att väntetiderna måste begränsas eller att staten har ett ansvar gentemot de som prövas. Idag utvisas även apatiska flyktingbarn, vilket visar på en snabb utveckling sedan början av 90-talet.

Vad Flyktingamnesti 2005 ville var egentligen inte radikalt: När riksdagen fattar beslut om att lägga ner en rättsosäker asylprocess bör också de som dömts, och ansett det felaktigt, få trygghet. Människor som länge levt utsatt i Sverige måste anses vara en del av Sverige, förtjäna upprättelse, och även den mest skeptiske måste inse att dessa människor har mycket få alternativ, när de väljer att leva illegalt.

Amnestin röstades ner i riksdagen med röstsiffrorna 134-172. De gömda var fortsatt illegala.

DEN TILLFÄLLIGA LAGEN

I budgetsförhandlingarna 2005 krävde Miljöpartiet och Vänsterpartiet att en tillfällig lag skulle ersätta den avslagna amnestin. Den tillfälliga lagen (9 november 2005) lanserades som en lag framför allt för barnfamiljer som väntat länge eller levt gömda. Ca 31 078 fall prövades, av dem 7593 gömda som trädde fram och bad om ny prövning. 13 021 permanenta och 4163 tillfälliga uppehållstillstånd hade beviljats den 30 september 2006. Att drygt 17 000 uppehållstillstånd beviljades måste ses som en seger för oss som krävt en ny rättsprövning, då dessa människor annars hade utvisats eller fortsatt leva gömda. Bland barnfamiljer fick många stanna, men många diskvalificerades också på grund av ibland direkt absurda skäl – deras vistelsetid hade avbrutits under ett kort tag, barn var för unga eller för gamla för att familjen skulle betraktas som barnfamilj etc. Av de som fick stanna tillhörde många den grupp som oavsett politik inte kunde ha utvisats – personer som exempelvis var statslösa. Många som prövats av Utlänningsnämnden, den tidigare rättsordningen som underkänts, men som inte hade barn fick inte stanna enligt den tillfälliga lagen och många av dem lever fortfarande gömda i Sverige.

PAPPERSLÖSA

Efter Flyktingamnesti 2005 och Den tillfälliga lagen lever det fortfarande människor i Sverige som fick avslag under den tidigare (och underkända) asylprocessen och utlänningslagen. Även med dagens lag får människor som inte anser sig kunna återvända tryggt avslag. De stannar ändå i Sverige – att säga att de väljer att göra det är väl magstarkt, eftersom ett val förutsätter ett alternativ. Dessa kallas gömda flyktingar, eller ibland papperslösa. Gemensamt för gruppen är att de inte har några rättigheter och av politiken betraktas som illegala eller icke-existerande. Inget parti talar exempelvis i sin integrationspolitik om alla de som lever helt utanför samhället, utan bara om dem som lever lagligt. (Liberala ungdomsförbundet gör det dock, läs gärna vår rapport ”Så klarar Sverige integrationen – idag och med fri invandring” från mars 2009.)

Det är obehagligt att se hur migrationspolitiken gör alla andra samhällsområden till sina verktyg. Att en människa begår brottet att vara här illegalt bör inte frånta henne de mänskliga rättigheterna. Men papperslösa idag vågar inte uppsöka vård av rädsla för att sjukvårdspersonalen ska larma polisen. FN:s särskilda rapportör för rätten till hälsa, Paul Hunt, överlämnade 2007 en mycket kritisk rapport till Sveriges regering och Rådet för mänskliga rättigheter i Genève där han starkt kritiserar hur Sverige behandlar papperslösas rätt till vård – Sverige är betydligt hårdare mot sina papperslösa än övriga EU.

LIVET SOM PAPPERSLÖS

En papperslös som blir utsatt för brott kan inte lita på något beskydd från samhället – skulle man anmäla ett brott skulle man direkt utvisas. De papperslösas barn, som på inget sätt kan hållas ansvariga för att de är i Sverige, straffas så att de inte kan gå i skola – det har hänt att polisen har väntat utanför skolområdet och följt efter barnen till föräldrarnas gömställen. Föräldrarna kan inte heller arbeta vitt, röra sig i samhället utan risk eller delta i politiska möten. De får leva på välgörenhet från andra människor och bo gömda på vindar och i källare. Ständigt måste de leva med oron att utvisas till det de flytt ifrån. Den som anser att människor lever det livet pga fria val har inte förstått hur det är att leva gömd.

Det pågår ett arbete inom alliansregeringen för att papperslösas barn ska fredas i skolorna, och en utredning ska tillsättas för att papperslösa ska få vård – en mänsklig rättighet, inte en medborgerlig. Arbetet går långsamt och behöver skyndas på eftersom många lider. I sin helhet visar det hur omänskligt ett civiliserat land kan vara mot en svag och utsatt grupp.

GRUPPEN PAPPERSLÖSA INNEHÅLLER OCKSÅ ANDRA

Det finns också en grupp papperslösa som inte har asylskäl utan som har kommit hit med ekonomiska motiv. De arbetar svart i Sverige för att försörja sig – och oftast för att kunna skicka hem pengar till sin familj i en annan del av världen. Precis som de gömda flyktingarna lever de illegalt och utan samhällets skydd och de råkar inte sällan illa ut på arbetsmarknaden. De försvaras inte av fackföreningar och de kan inte förhandla om sin lön, eller klaga om den uteblir, eftersom risken då är stor att anmälas och utvisas, och därmed förlora chansen till sin försörjning.

De senaste åren har papperslösas situation uppmärksamrats mer och en del av fackföreningarna har diskuterat hur de ska kunna hjälpa alla på arbetsmarknaden. Tyvärr präglas även denna debatt av diskussion om lönedumpning och reglerad invandring vilket, blandar upp motiven och medlen för att hjälpa de papperslösa. Från Liberala ungdomsförbundets sida ser vi samhällets oförmåga att hantera de papperslösa, av olika sort, och flyktingarna, som tecken på att den reglerade invandringen är ohållbar och att enbart fri invandring är rimlig. Oavsett om regering och arbetsmarknad löser de akuta problemen för de papperslösa blir de inget annat än en illustration över hur orimligt systemet är. Amnestin var rimlig och nödvändig, så är också fri invandring.

FÖRÄNDRINGSFÖRSLAG

Liberala ungdomsförbundet kräver:

PÅ VÄG TILL SVERIGE

- Avskaffa alla visumkrav.¹¹
- Avkriminalisera flyktingsmuggling.
- EU:s främsta asylpolitiska uppgift måste vara att öppna en laglig väg in i väntan på total visumfrihet. Denna uppgift inkluderar att vägen till EU inte ska förutsätta stor personlig förmögenhet utan vara öppen för alla. Detta inkluderar givetvis att avskaffa transportörsansvaret.
- Samtliga länder i EU bör ta emot kvotflyktingar, dvs av UNHCR utvalda flyktingar som hämtas till EU. (Idag tar enbart sex länder i EU mot kvotflyktingar från FN). Detta kan dock inte ersätta den lagliga vägen in, eftersom många flyktingar inte har möjlighet att uppsöka UNHCR och därtill har rätt att på egen hand, utan förhandsbedömning, ansöka om asyl.
- Den europeiska diskussionen om att i större utsträckning stötta flyktingar i flyktingläger får inte användas som ursäkt för att stänga möjligheten till att söka asyl i EU. Många flyktingar med individuella skäl (Genèvekonventionsflyktingar) har inga läger att söka sig till eftersom deras skäl att fly är personlig förföljelse.
- S k tredje säkra länder utanför EU ska inte användas för att på förhand pröva människors asylansökningar. EU måste ta ansvar för de asylsökande som ger sig av till EU och för att deras rättprocess blir rättssäker.

EU – FORT ELLER FRISTAD?

- EU måste ha en gemensam asylpolitik som inkluderar en gemensam flyktingdefinition och asylpraxis baserat på internationella konventioner och ländernas egna tillägg till dessa. EU behöver i grunden en modernare ny version av Genèvekonventionen med utgångspunkt i gårdagens, dagens och framtidens flyktingsituation .
- Asylpolitiken ska vara överstatlig då frågan är tydligt gränsöverskridande. Alla EU:s länder ska tillsammans ta ansvar för de flyktingar som anländer till vår världsdelen. Alla som söker asyl ska ges samma prövning (idag finns det olika prövningar inom EU-länderna beroende på om du har skyddsskäl eller humanitära skäl – men det är förstås orimligt att anse att flyktingen ska veta på vilka grunder han eller hon får uppehållstillstånd före prövningen).

¹¹ Om visumkravet avskaffades skulle människor som anlände till EU inte vara olagliga, vilket också skulle underlätta deras resa in. Detta skulle vara ett steg närmare fri invandring, även om detta inte nämner något om att processen med uppehållstillstånd i länderna ska avskaffas. Liberala ungdomsförbundet anser inte att man ska behöva be om lov för att leva i ett land, och uppehållstillstånd avskaffas därmed. För frivillig migration gäller då ett ansvar för den egna försörjningen – och för politikerna att bygga socialförsäkringssystem som utgår från arbetslinjen och kräver självförsörjning. (Se LUF:s integrationsrapport *Så klarar Sverige integrationen – idag och med fri invandring* från mars 2009). För ofrivillig migration, flyktingar, måste dock system för att få flyktingstatus kvarstå – inte för att begränsa flyktingars rörlighet, utan för att undanta dem från kravet på egenförsörjning och alltid garantera deras skydd.

- Asylsökande ska kunna överklaga sina beslut i EG-domstolen, vilket också innebär en europeisk version av FN:s internationella kommitté mot tortyr.
- EU-länderna måste också följa upp de utvisningar som görs för att kunna göra systemet rättssäkert. En gemensam policy som regelbundet utvärderas måste tas fram för att säkra human behandling.
- Dublinförordningen ska förändras så att en person enbart kan prövas i ett land, men till skillnad från idag bör den asylsökande själv få välja i vilket land. Med en gemensam flyktingdefinition och gemensam flyktingpolitik, med möjlighet att ersätta länder med höga kostnader pga många asylansökningar, bör detta vara oproblemiskt, och den sökande kan välja det land där hon talar språket, har släktingar eller dit övriga familjen anlant.
- System som FRONTEX, VIS (*Visa information System*) och RABIT (*Rapid Border Intervention Teams*) ska ha som uppgift att hjälpa de asylsökande och trygga deras resa in i EU, till skillnad från idag då de snarare används för att skydda gränserna. RABIT ska snarare utvecklas till en grupp som kan hjälpa till med snabb asylhandläggning vid plötsliga flyktingströmmar.
- EU ska ha en gemensam policy för familjeåterförening som slår fast att alla som skiljts åt ofrivilligt har rätt till återförening genom anhöriginvandring.

I SVERIGE: MOTTAGANDET & RÄTTSSÄKERHETEN

1. En asylprövning ska ta max 6 månader, därefter beviljas automatiskt permanent uppehållstillstånd som flykting. Arbetstillstånd ska avskaffas i Sverige och alla ska ha rätt att söka jobb. Den asylsökande ska också ha rätt till vård efter behov, på samma villkor som invånare i Sverige, och omedelbart och genom hela tiden hon befinner sig i Sverige vara delaktig i integrationsprocesser. (Dessa ska alltså inte avbrytas pga avslag utan enbart om utvisning verkställs.) Även med fri invandring måste vi ha ett system för att pröva asylskäl eftersom det innebär rätt till skydd oavsett förmågan att försörja sig.
2. Migrationsverkets uppgift som part i asylprocessen utesluter att myndigheten också kan vara den kontakt som ska fungera stöttande för den asylsökande. För att skapa förtroende utan motsättningar ska Migrationsverkets verksamhet delas helt.
3. Migrationsverket ska enbart få fatta positiva beslut i första instans, om bifall inte direkt kan ges ska prövningen lämnas direkt till migrationsdomstol. Alla som riskerar utvisning ska ha rätt till domstolsprövning.
4. Det ska vara möjligt att närsomhelst i processen byta spår mellan arbetskraftsinvandring och asylsökande, på plats i Sverige. Dock ska asylansökan även vid beviljat uppehållstillstånd som arbetskraftsinvandrare fortsätta behandlas för att säkra skyddsskäl.
5. Sveriges förlägningsboenden ska avskaffas och istället ska tillfälliga mottagningar öppnas. System för eget boende (EBO) ska uppmuntras.
6. Permanent uppehållstillstånd, inte tillfälligt, ska också fortsättningsvis vara norm.
7. Den nya processordningen ska respekteras: muntlig framställning ska vara norm.
8. Den asylsökandes ombud ska varken avlönas eller väljas av Migrationsverket utan av migrationsdomstolen.
9. Asylbeslut ska ges skriftligt på den asylsökandes språk.
10. Även om Sverige har en domstolsprövning måste riksdagen i högre utsträckning ta ansvar för tolkningen av den lag som riksdagen fattat. Snabbare lagförändringar ska

- göras i takt med förändringar i flyktingsituationen för att undvika att lagen blir stel. Samtidigt är förutsägbarheten mycket viktig för rättssäkerheten och att de förtroendevalda och domstolarna är överens om en tydlig lag är grundläggande.
11. Med tanke på Sveriges många fällningar i den internationella domstolen mot tortyr bör JO i regelbundet granskar Migrationsverkets verksamhet.
 12. Likt UNHCR och de anglosaxiska länderna måste Sverige ha lägre beviskrav i asylärenden. Dels handlar asylansökningar inte om prövning av brott, dels är bevisläget mycket besvärligt.
 13. Domstolarna i Sverige måste ha en gemensam praxis för sekretess i asylärenden. Offentlighet i asylärenden har vid flera tillfällen skapat flyktingskäl i Sverige, men framför allt att flyktingarnas anhöriga eller kollegor råkat illa ut i hemlandet. Det är givetvis inte Liberala ungdomsförbundets önskan att kringgå offentlighetsprincipen, i annat än att domstolsförhandlingarna ska hållas bakom stängda dörrar och handlingarna avidentifieras.
 14. Även personer som sökt asyl och hanteras som säkerhetsärenden ska prövas i ordinarie domstol, inte av regeringen. Asylskälen får aldrig underordnas.
 15. Om Dublinförordningen finns kvar i sin nuvarande form (med prövning enligt första-landets-principen) ska ändå kortare rättshjälp erbjudas före utvisning för att undersöka den asylsökandens ovilja att skickas till Dublinlandet. Detta är en extra intern EU-kontroll av EU-ländernas asylsystem.
 16. Systemet med företroendeadvokater (advokater i hemlandet vars info är hemlig, som Migrationsverket använder) ska avskaffas. Hemlig information ska inte användas mot asylsökande.
 17. Försörjningskrav ska inte införas för kvot- eller konventionsflyktingar, övriga skyddsskäl och personer med synnerligen ömmande omständigheter samt gömda som får uppehållstillstånd.
 18. Samtliga av Sveriges kommuner ska, precis som i EU med en harmoniserad asylpolitik, ta emot asylsökande lika.
 19. Regelbundet ska de asylsökande anonymt få utvärdera Migrationsverkets handläggare för att göra en kontroll som en extern granskare aldrig ensam kan göra.
 20. I utvärderingen av den nya lagen måste extra tyngd läggas på kvinnors och HBT-personers flyktingskäl, då dessa märkbart kommit i skymundan sedan de infördes i Utlänningslagen.¹²
 21. Barn ska prövas utifrån de egna asylskälen snarare än som en del av en kollektiv familj och ska i fall då det anses rimligt få ett eget ombud och en god man. Barn har inte sällan helt egna asylskäl – sexhandel och barnsoldater är två exempel. Det som UNHCR kallar ”barnrelaterad förföljelse” måste få större plats i asylprocessen.
 22. Ensamkommande barns rättigheter måste värnas särskilt, inte minst genom ett fungerande system med god man och boende. Praxis för ensamkommande barn behöver förändras – under 2007 fick 80 procent av de ensamkommande barnen stanna, under första halvåret 2008 bara drygt 50 procent. Vi kan inte acceptera en hårdnande praxis för ensamkommande barn, speciellt inte när vi ser en ökning av sökande.
 23. Förvarsplacering av barn ska inte förekomma.

¹² Läs gärna Röda Korsets rapport *Riktlinjer för utredning och bedömning av kvinnors skyddsbehov* av Maite Zamacona Aguirre

24. System med åldersbestämning, genom röntgen av ben och tänder, är långt ifrån vetenskapligt och får inte användas för att åldersbestämma barn. Vid tvivel om barnets ålder ska den asylsökandes bedömas som barn. Detta gäller också andrahandskällor om barns ålder.
25. De ungdomsboenden som finns för ensamkommande barn bör delas in i boenden för äldre och yngre barn.
26. Systemet med språkanalys, att en person lyssnar på den asylsökandes uttal för att avgöra varifrån personen kommer, bör stoppas. Uttalet säger inget om var personen är medborgare, i en tid av rörlighet följer språk inte nationsgränserna, och inte heller är systemet vetenskapligt säkert eller möjligt att utvärdera.

PAPPERSLÖSA

- Sverige ska införa fri invandring vilket automatiskt ger de papperslösa rätt att vara här¹³
- I brist på fri invandring ska alla som bott illegalt i Sverige längre än ett år automatiskt ges permanent uppehållstillstånd
- I brist på fri invandring ska samtliga papperslösa ha rätt att i Sverige ansöka om permanent uppehållstillstånd som arbetskraftsinvandrare eller påbörja en ny asylansökan med den nya lagen.
- Alla invånare i Sverige ska ha rätt till vård på samma villkor. Papperslösa ska få vård mot skälig betalning. Landsting ska få efterskänka vårdkostnader till enskilda utan betalningsförmåga.
- Alla deltagare på svensk arbetsmarknad ska ha rätt till föreningsfrihet och därmed medlemskap i fackföreningar och samma skydd som dessas övriga medlemmar
- Alla barn i Sverige omfattas av skolplikten och åtgärder som kan äventyra den rätten ska inte få vidtas.

¹³ Liberala ungdomsförbundet propagerar för fri invandring utan att ansvarslöst ignorera förändrade krav på välfärdsstaten. Vår utgångspunkt är att politiker ska bygga Sveriges system, inte bygga murar runt Sverige. Vi tror på att fri invandring, med förbättrad asylrätt, tar sin utgångspunkt i frivillig rörlighet och därmed är rätten att röra sig fritt villkorad med ansvaret för den egna försörjningen. Arbetslinjen helt enkelt – våra välfärdssystem ska utformas så att de välkomnar att människor kommer hit och arbetar, och försäkras dessa mot sjukdom och förlust av arbete direkt. Vi tror att en mer globaliserad värld kräver ökad social trygghet för att människor ska våga röra sig, och vi tror att det är bra för välfärden och människor i olika delar av livet och världen. För mer resonemang kring socialförsäkringssystem och arbetsmarknaden, läs gärna Liberala ungdomsförbundet rapport ”*Så klarar Sverige integrationen – idag och med fri invandring*” från mars 2009. Gällande papperslösa anammar vi också principen om anknytning (som tidigare fått spela roll i amnestierna på 1990-talet). Personer som valt Sverige som sitt hem har samma rätt till det som vi som av slumpen fötts här.

AVSLUTNING

Trots den nationalism som stärks i EU och de tendenser till främlingsfientlighet och murbyggande vi ser är det i Sverige inga partier, inte de etablerade och egentligen inte heller ett parti som Sverigedemokraterna, som vill begränsa den fria, frivilliga rörligheten inom EU. När det gäller ofrivillig migration är det inte lika tyst, men ändå lyser diskussionen om lagliga vägar in till EU och avskaffandet av visum med sin frånvaro. Det faktum att mycket få människor får stanna som flyktingar i Sverige när det väl tagit sig hit, och att ännu färre får stanna som konventionsflyktingar – bara ca 2 procent! – gör bilden av Sverige som generöst flyktingmottagarland orimlig. En brutal väg in i EU och en asylprocess med lång väntan i ständig oro har ännu inte förbättrats och flyktingen befinner sig i ständigt underläge.

Den reglerade invandringen graderar människors värde olika beroende på födelseort, arbetskompetens eller ekonomi. Liberala ungdomsförbundet anser att den enda lösningen är fri invandring där människor obehindrat kan röra sig över världen. Men oavsett om vi inför fri invandring eller inte måste asylpolitiken förändras radikalt. Även med fri invandring kommer människor tvingas röra sig ofrivilligt, fly. Därför måste vårt asylsystem oavsett reglerad eller oreglerad invandring byggas starkt och rättssäkert.

Fokus borde vara att alla människor har rätten till liv, frihet och strävan efter lycka. Politiken måste handla om att förverkliga, inte förhindra, de rättigheterna.

LÄSTIPS:

Corlett, David *Following them home*
Leach, M., Mansouri, F *Lives in Limbo*
Vestin, Sanna *Flyktingboken*
Vestin, Sanna *Flyktingfällan*

